

Posudek disertační práce

Uchazeč Ing. arch. Jiří MoosNázev disertační práce Typologie obchodních staveb v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století v československé architektuře. Obchodní střediska a obchodní domyStudijní program Architektura a stavitelství, obor Trvale udržitelný rozvoj a průmyslové dědictvíŠkolitel prof. Ing. arch. Petr Urlich, CSc.Oponent doc. Ing. arch. Lenka Popelová, Ph.D.e-mail lenka.popelova@fsv.cvut.cz

Aktuálnost tématu disertační práce

komentář: Práci shledávám aktuální. přispívá jak k hlubšímu poznání architektury 60.-80. let, tak typologie obchodních staveb, a v neposlední řadě strategií znovuvyužití opuštěných budov.

vynikající   nadprůměrný   průměrný   podprůměrný   slabý

Splnění cílů disertační práce

komentář: Doktorská práce své cíle splnila, dokonce díky svému rozsahu, i je značně překročila.

vynikající   nadprůměrný   průměrný   podprůměrný   slabý

Metody a postupy řešení

komentář: Metody a postupy řešení jsou vhodně zvoleny. Hodnocení významu arch. daného období vycházejí z prací doc. Ševčíka (mají spíš filozofický rámec; nepřekročil Ševčíkovy interpretace doktrán sám konkrétně nějak?). Dále z metod výzkumu NAKI II 60/70 (konkrétně Metodika hodnocení a ochrany staveb 2. poloviny 20. století /se zaměřením na architektonické dědictví 60. a 70. let/ vzhledem k jejich /možné/ památkové ochraně, 2020). Zde doktorand vybírá hodnoty formální a materiální a upravuje je pro daný předmět zkoumání. Nadto jsou využity poznatky a postupy z oblasti výzkumu industriálního dědictví.

Práce je založena na pečlivém studiu zdrojů (komentář mohl být značně zestručněn, stejně jako popis historického vývoje typologie - byl pro doktoranda přínosný v čem?) a terénním výzkumu. Práce je logicky členěna, byť v takovém rozsahu, jaký má, je orientace až obtížná. Oceňuji strukturované grafické přehledy a katalog/inventarizaci (realizovaných i nerealizovaných staveb /soutěžních návrhů). I přílohy překračují nároky kladené na dizertační práce, ale práci dobře obrazově doplňují.

Ověřily se doktorandem nasíněné hypotézy?

1) typologie československých OS a OD z 60. a 70. let 20. století, byla více ovlivněna vzory ze „Západu“ než stavbami východního bloku (Mimo plánovací proces dají se vysledovat i jiné rozdíly - z hlediska aplikované architektonické formy? Je ta ČSL nějak specifická? Chybí mi trochu zmínka o až násilném kontrastu zejm. OD v rámci sídel (v souladu s kontrastní metodou výstavby v historickém prostředí). Nebyla občas i jistým chtěným fasádismem - mírným nesouladem exteriér/interiér? Zmíněna by mohla být i přímá spolupráce na realizaci OD, byť byla výjimečná. Přebírání "zahraničních řešení, asi byl obecnější znak ČSL architektury té doby - např. divadla.)

2) typologie československých OS a OD z 60. a 70. let 20. století, byla ovlivněna více legislativním rámcem, THU a materiálovou základnou než individualitou jejich tvůrců (Pokud se se podíváme na soutěže na OD, ty do jisté míry preferovaly formu na typologií.)

3) typologie československých OS a OD z 60. a 70. let 20. století dnes ztrácí své původní architektonické kvality spíše kvůli změně obchodních způsobů než kvůli změně politicko-ekonomického systému (zřejmě kvůli změně sortimentu také?) a lhostejnému postoji společnosti k poválečné architektuře. Možná mohla být teze formulována nějak jinak, nebo jako dvě teze,, pokud se jí zcela nepodařilo ověřit.

Jaké jsou tedy rady pro udržení stavby vyzkoumané doktorandem (z výzkumu vyplývá, že renovace a mírná modernizace, zatím nikoli konverze). Oceňuji realistický pohled, něco mezi ochranou a demolicí.

vynikající   nadprůměrný   průměrný   podprůměrný   slabý

Výsledky disertace - konkrétní přínosy disertanta

komentář: Dizertační práce v úvodu shrnuje dosavadní stav bádání, na které doktorand navazuje svým vlastním výzkumem, který se datuje již do doby spolupráce na projektu NAKI II vedeném NPÚ Architektura 60-70, na kterém participovalo doktorandovo pracoviště pod vedením jeho školitele. Doktorand se výsledky podílel i na tomto grantu, což vidím, jako velmi přínosné z hlediska průběhu studia.

Doktorand velmi zeširoka zpracovává vytyčené téma, které uvádí do širších souvislostí vývoje architektury a zvolené typologie u nás i v zahraničí (tyto informace myslím mohly být zestručněny, stát se součástí poznámkového aparátu).

Konkrétním přínosem je zjemnění detailu výzkumu ČSL architektury 60.-70. let, který se myslím dost často točí dokola v obecnostech, které se již stávají banální ilustrací daného období (opakování stále stejných staveb a autorů). Zájem o jednu typologii pak, i proto, že pisatel je architekt, umožnil zpracovat téma opravdu do hloubky. Souhlasím, že při výzkumu poválečné ČSL architektury je třeba věnovat pozornost typologii! (oceňuji, že doktorand se věnuje této méně populární otázce, třeba i detailu návrhu typologické kategorizace a otázky typizace). Z dané práce je ale zřejmé, že i zde vlastně bylo plno kreativity a promyšlenosti, která si zaslouží pozornosti a porozumění; a vzhledem k tomu, že se režim skrze obchodní stavby reprezentoval i exkluzivitu.

Nalezneme takové výzkumy dnes i na Západě? Jak rozhodující byla u nás forma vlastnictví (?) ?

Jistě zajímavá je sonda do sociálně-ekonomické situace, která umožnila rozvoj dané typologie (vznik MO sítě, techniky prodeje...). Za správně považuji odkaz na zahraniční vývoj v otázce obytného okrsku, protože, to co je dnes nesprávně kritizováno jako socialistický odkaz, byla vlastně racionální koncepce, která by se měla i dnes obhajovat a udržovat.

Zajímavá je podrobná analýza urbanisticko-hmotového a dopravního řešení u obchodních středisek, v případě obchodních domů je popis širší - urbanisticko hmotové, architektonicko-estetické, provozně dispoziční i konstrukčně technické řešení.

Podrobný katalog může sloužit jako vstupní podklad při identifikaci, evidenci a hodnocení OS a OD s ohledem na jejich možnou památkovou ochranu.

vynikající   nadprůměrný   průměrný   podprůměrný   slabý

Význam pro praxi a pro rozvoj vědního oboru

komentář: Využitelné v oblasti dějin architektury, památkové péče a adaptive reuse. Práce je dosti kritická k současnému stavu ochrany našeho poválečného dědictví, které tuto oblast zatím stále značně přehlíží. Obchodní stavby pak mají ještě svá specifika, které práce dobře popisuje.

Kapitola Charakteristické problémy československých OS a OD - shrnuje dobře současnou problematiku. Velmi složitým problémem jsou integrita a autenticita.

Celá práce by si zasloužila publikaci, po nutné editaci a zestručnění.

vynikající   nadprůměrný   průměrný   podprůměrný   slabý

Formální úprava disertační práce a její jazyková úroveň

komentář: nadprůměrná.

vynikající   nadprůměrný   průměrný   podprůměrný   slabý

Vyjádření k dodržení citační etiky

Viz posudek prof. Jiráska. oceňuji opravdu hlubokou znalost pramenů.

Připomínky

Práce by se měla zestručnit, a to i pro budoucí možnou publikaci.

Závěrečné zhodnocení disertace

Dizertace zpracovala dosud podrobněji nezhodnocené téma ČSL obchodních středisek a obchodních domů 60.-70. (80.) let u nás. Vedle popisu jejich typologického a formového vývoje, a zasazení tohoto vývoje do širších dějinných souvislostí, zpracovává i velmi zajímavé téma znovuvyužití těchto staveb - což je aspekt, který na práci velmi oceňuji.

Nejedná se tedy jen o historicky zaměřenou práci, ale o práci, jež zvažuje udržitelnost těchto staveb, což je velmi aktuální téma.

Katalog může sloužit jako vstupní podklad při identifikaci, evidenci a hodnocení OS a OD s ohledem na jejich možnou památkovou ochranu.

Doporučuji po úspěšné obhajobě disertační práce udělení titulu Ph.D.   ano   ne

Datum: 20. 1. 2024

Podpis oponenta: .....